

EPIC LEERSESSIE JUNI 2026: MYTHES EN MISVERSTANDEN

EPIC-
CONFERENTIE
2028

Eerste fase (2023)

Tweede fase (vanaf 2024)

EPIC nu (2026)

Einde EPIC (2028)

EPIC leersessie:

MYTHES RONDOM JEUGDCRIMINALITEIT EN EFFECTIEVE INTERVENTIES

EPIC - Explaining, Preventing, and Intervening in organized Crime involvement - is een consortium van onderzoekers, beleidsmakers en praktijkpartners. Het doel van EPIC is om de betrokkenheid van jongeren bij zware en georganiseerde criminaliteit te begrijpen en te verminderen.

Op 18 juni 2026 organiseerde EPIC in samenwerking met het CCV en Young Perspectives (YOPE) een leersessie waarin onderzoekers, praktijkprofessionals, jongeren en beleidsmakers samen bekende mythes en misverstanden onder de loep namen.

Vragen? EPIC@nscr.nl

“Wat hebben jongeren nodig om uit de criminaliteit te gaan”

Jongere: *“Zie de jongere als je broertje/zusje of je zoon/dochter. Als die verkeerd gaan, help je die weer op het goeie pad. Ga het gesprek aan alsof het je eigen kind is. Geef ze vertrouwen, ze zijn wel de toekomst.”*

“Is het handig om een lijst te maken met de betekenissen van woorden en emoji's, zoals broccoli dat 'wiet' betekent?”

Jongere: *“Straattaal verandert elke week, de betekenis van emoji's verandert elke 2 seconde.”*

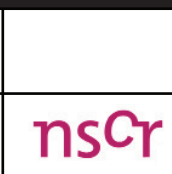
Kijk hem nou
ja jij
kan je niet normaal kleden trainingspak
uitstraling van zoveel lak
probeer voor een keer
nu eens normaal te wezen
schreeuwen schelden en dat
emoties verre van in de hand
zogenaamde disrespect
en de wereld is te klein
steek alles in de brand
maar dezelfde disrespect
voer je uit met harde hand egocentrisch op de eerste plek
we hebben allemaal een beeld van goed en slecht of van krom en recht
hebben allemaal een mening klaar
als je anders bent
voor degene die mij niet kent
weet dat ik gesloten ben
degene die mij wel kent
weet dat ik open ben
je kan over alles met me praten
in mijn schrift voel ik me thuis
daar deel ik mijn verhalen
ik ben die grote boze jongen
luidruchtig druk
impulsief en onbezonnen
ben een grote blijde teddybeer
met een lach van 1000 zonnen
ik ben ik
maar vanuit jouw perspectief ben ik anders
en jij bent jij
laten we samen elkaars perspectieven veranderen

SPOKEN WORD

Voorgedragen en geschreven
door Jason Miedema

© Jason Miedema

Consortiumpartners van EPIC
www.nscr.nl/EPIC

EPIC LEERSESSIE JUNI 2026: MYTHES EN MISVERSTANDEN

MYTHE 1

IN NEDERLAND ZIJN MAAR DRIE INTERVENTIES* ZINVOL OM EFFECTIEF IN TE ZETTEN TEGEN JEUGDCRIMINALITEIT

Klopt het? Nee.

- Begin altijd bij **wat is je doelgroep**, wat is je doel en wat is er nodig?
- Voor de keuze van een interventie is het vooral belangrijk om te kijken naar de algemene en specifieke **werkzame componenten**. Een goed startpunt is de databank van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI.nl).
- De Standardized Program Evaluation Protocol (SPEP) is een checklist, gebaseerd op meta-analyses, om in te schatten **in hoeverre een interventie aansluit** bij wat onderzoek laat zien dat werkt om jeugdcriminaliteit te verminderen (*Lipsey, 2018*).
- Er is geen one size fits all. Interventies moeten **aansluiten bij de diversiteit van jongeren en de lokale context** waarin ze worden ingezet.
- Waar interventies effectief kunnen zijn om probleemgedrag van een jongere of een groep jongeren terug te dringen of te verminderen, vraagt dit soms ook een **langdurige, integrale inzet van meerdere interventies op verschillende niveaus** (bv individueel, onderwijs, wijk). Bovendien vraagt jeugdcriminaliteit om een **grondige beschouwing van het probleem in de context van sociaal-maatschappelijke vraagstukken, zoals armoede en kansenongelijkheid**.

**De drie interventies: Resocialisatie en Cognitieve Gedragstherapie, Alleen jij bepaalt wie je bent, Aggression Replacement Training.*

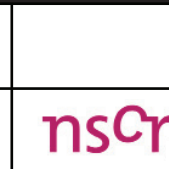
MYTHE 2

ALS ER ONDERZOEK NAAR IS GEDAAN, IS EEN INTERVENTIE BEWEZEN EFFECTIEF

Klopt het? Nee.

- Verschillende typen onderzoek hebben verschillende doelen: **procesevaluatie** (onderzoeken of de interventie (overall) zoals bedoeld wordt uitgevoerd), **actieonderzoek** (ervaringen van betrokkenen onderzoeken en implementatie en ontwikkeling van de interventie in de praktijk) en een **effectevaluatie** (om het effect van de interventie te onderzoeken).
- Als een interventie **theoretisch onderbouwd** is betekent dit dat op basis van de aanwezige empirische kennis, de interventie **in theorie een positief effect zou kunnen hebben**. Dit is een mooie eerste stap die vraagt om meer (effect)onderzoek in de praktijk.
- Om bewezen effectief te zijn, moet effectonderzoek zijn gedaan. Het NJI hanteert daarbij een aantal stelregels, gebaseerd op **de ladder van bewijskracht** (zie [NJI.nl](https://www.nji.nl)).
- Het **onderzoeksdiseign van effectonderzoek** moet toelaten dat de eventueel gevonden verandering ook daadwerkelijk is toe te schrijven aan de interventie. Alleen een voor en na meting bijvoorbeeld is hiertoe niet toereikend.
- Effectonderzoek wordt bij voorkeur uitgevoerd door **onafhankelijke onderzoekers** (i.e. niet de ontwikkelaars zelf).
- Omdat de context steeds verandert, is het belangrijk **de interventie na vijf jaar weer te laten onderzoeken**. De erkenning van het NJI is tijdelijk.

Consortiumpartners van EPIC
www.nscr.nl/EPIC

EPIC LEERSESSIE JUNI 2026: MYTHES EN MISVERSTANDEN

MYTHE 3

HET RISICO OP BLOOTSTELLING AAN GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT ONDER JONGEREN IN NEDERLAND IS GROOT

Klopt het? Nee!

- EPIC-onderzoek op basis van CBS-microdata laat zien dat **voor de meeste jongeren minder dan 1% van hun netwerkleden** (zoals familie, huishouden, klasgenoten en collega's) **verdachte was van georganiseerde criminaliteit**, en dat slechts 0,86% van de bijna 3 miljoen jongeren zelf verdachte was.
- Geografie speelt een rol: jongeren **in grote steden, havengebieden en grensregio's lopen een hoger risico** dan leeftijdsgenoten elders. Ondanks dat een klein deel van de jongeren in Nederland wordt blootgesteld aan of betrokken raakt bij georganiseerde criminaliteit, heeft dat gevolgen voor henzelf en voor de samenleving. Het is belangrijk dat we hiervoor aandacht hebben.
- Alhoewel **de blootstelling van jongeren** aan en hun betrokkenheid bij georganiseerde criminaliteit **relatief laag** is, is gericht onderzoek nodig om precies te zien welke jongeren risico lopen, hoe we hen kunnen ondersteunen en hoe we hen kunnen helpen een toekomst buiten de criminaliteit op te bouwen.

MYTHE 4

JONGEREN RAKEN VOORAL VIA SOCIALE MEDIA BETROKKEN BIJ GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT, DE ROL VAN OFFLINE IS BEPERKT

Klopt het? Niet helemaal.

- **Zowel de online als de offline wereld speelt een rol**, voor zover die als aparte werelden te beschouwen zijn. Uit interviews met jongeren die in aanraking zijn geweest of het risico lopen in aanraking te komen met criminaliteit, blijkt dat de fysieke leefwereld, zoals contacten in de buurt, nog steeds een belangrijke rol speelt in het betrokken raken bij georganiseerde criminaliteit.
- Social media platforms bevatten **functionaliteiten die op allerlei manieren criminaliteit faciliteren**. Zo maken algoritmische vriendensuggesties het eenvoudig om nieuwe contacten toe te voegen, waardoor jongeren hun netwerk snel kunnen uitbreiden en potentiële medeplegers kunnen vinden.
- Wanneer social mediaplatforms worden gebruikt voor het benaderen van jongeren, gaat het doorgaans om **relatief eenvoudige, maar risicovolle klussen**, zoals het vervoeren, dealen of uithalen van drugs, of het leggen van (vuurwerk)explosieven.

MYTHE 5

JONGEREN WORDEN (ONDER DRUK) GERONSELD, HUN EIGEN ROL IS BEPERKT OF AFWEZIG

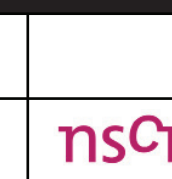
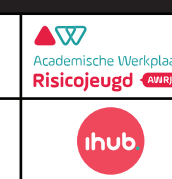
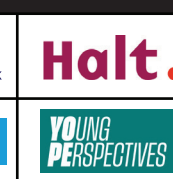
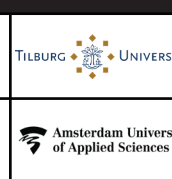
Klopt het? Niet altijd.

- Door het veelvuldige gebruik van de term 'ronseling' **kan het beeld ontstaan dat de meeste jongeren willoze slachtoffers zijn** van opdrachtgevers. Onder druk of dwang zouden de meeste jongeren worden gedwongen tot het plegen van delicten, zoals het uithalen van drugs, het plaatsen van een explosief of het gewapend overvallen van een winkel.
- EPIC-onderzoek laat zien dat **er diverse paden naar criminele betrokkenheid bestaan**, waarbij de mate van eigen initiatief van de jongere varieert. Sommige jongeren worden actief benaderd, maar er zijn ook jongeren die snel geld willen verdienen en uit zichzelf contact zoeken om criminaliteit te plegen.

Referenties

- Bergers, J., van Deuren, S., Roks, R., Habets, S., Leukfeldt, R., & Eichelsheim, V. (2026). De rol van social media in de betrokkenheid van jongeren bij zware en georganiseerde drugs- en geweldscriminaliteit. Politie en Wetenschap.
- Denie, N., van Deuren, S., Roks, R., & Kleemans, E.R. (te verschijnen). Offline and online pathways of youth involvement in serious and organized crime in the Netherlands. Deviant Behavior.
- Erber, J., Bos, B., & Blokland, A. (te verschijnen). Blootstelling van Jongeren aan Georganiseerde Criminaliteit in Nederland.
- Van Yperen, T., Veerman, J. W., & Bijl, B. (2017). Naar meer effect: Resultaatgerichte ontwikkeling van interventies. In T. van Yperen, J. W. Veerman, & B. Bijl (editors), Zicht op effectiviteit: Handboek resultaatgerichte ontwikkeling interventies in de jeugdsector.

Consortiumpartners van EPIC
www.nscr.nl/EPIC